

Zarządzenie Nr 151/19

z dnia 11 grudnia 2019 roku Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach w sprawie wprowadzenia polityki zarządzania ryzykiem w Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz.1668, z późn. zm.), § 19 Statutu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz art. 69 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), Komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 roku w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz.Urz. MF.poz. 84), Komunikatu Ministra Finansów Nr 6 z dnia 6 grudnia 2012 roku w sprawie szczegółowych wytycznych dla sektora finansów publicznych w zakresie planowania i zarządzania ryzykiem (Dz.Urz. MF, poz.12.56 z późn. zm.), **zarządzam**, co następuje:

Postanowienia ogólne

§ 1

W Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach (zwanym dalej „Uniwersytetem”) wprowadza się politykę zarządzania ryzykiem jako integralny element systemu kontroli zarządczej.

§ 2

Zasady polityki zarządzania ryzykiem w Uniwersytecie określają:

1. cel i zakres polityki zarządzania ryzykiem;
2. rolę, zakres zadań i odpowiedzialności osób zaangażowanych w proces zarządzania ryzykiem;
3. sposób postępowania przy identyfikowaniu, ocenie i reakcji na ryzyka;
4. monitorowanie ryzyka;
5. dokumentowanie i aktualizowanie polityki zarządzania ryzykiem.

§ 3

Użyte w Zarządzeniu terminy oznaczają:

- 1) polityka zarządzania ryzykiem - zbiór reguł i zasad postępowania w zakresie zarządzania ryzykiem w odniesieniu do celów i/lub zadań Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach;
- 2) ryzyko – możliwość wystąpienia zdarzenia w wyniku działania lub zaniechania, które będzie miało negatywny wpływ na realizację założonych celów lub zadań,
- 3) akceptowany poziom ryzyka – poziom ryzyka, który właściciel ryzyka gotowy jest przyjąć bez dodatkowych działań zaradczych lub zmian w istniejących mechanizmach kontrolnych;
- 4) jednostka organizacyjna – jednostka prowadząca kształcenie, działalność naukową, ogólnoucześnień oraz administracyjną określona w Regulaminie organizacyjnym Uniwersytetu;
- 5) kierownik jednostki organizacyjnej (zwany dalej kierownikiem) - Dziekan Szkoły I i II Stopnia, Dyrektor Szkoły Doktorskiej, Przewodniczący Kolegium, dyrektor lub kierownik jednostki ogólnoucześnień lub prowadzącej działalność administracyjną;
- 6) ryzyko strategiczne – związane ze zdarzeniem, działaniem lub zaniechaniem, które może wpłynąć na zdolność Uniwersytetu do realizacji celów strategicznych.

Cel polityki zarządzania ryzykiem

§ 4

Realizowana polityka zarządzania ryzykiem ma zwiększyć prawdopodobieństwo osiągnięcia wyznaczonych celów i realizacji zadań poprzez podejmowanie działań zaradczych zmierzających do zmniejszenia ryzyka do akceptowanego poziomu.

Zakres polityki zarządzania ryzykiem

§ 5

1. Polityka zarządzania ryzykiem jest dostosowana do specyfiki Uniwersytetu, złożoności jej struktury organizacyjnej, zakresu delegowanych uprawnień i pełnomocnictw oraz realizowanych celów i zadań.
2. Zarządzanie ryzykiem odbywa się na trzech poziomach: strategicznym, operacyjnym oraz projektu.
3. Na poziomie strategicznym zarządzanie ryzykiem dokonuje się w odniesieniu do celów wynikających ze Strategii Uniwersytetu.
4. Na poziomie operacyjnym zarządzanie ryzykiem dokonuje się w odniesieniu do zadań i/lub celów realizowanych w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu, określonych w regulacjach wewnętrznych oraz w powszechnie obowiązujących aktach prawa.
5. Na poziomie projektu zarządzanie ryzykiem dokonuje się w odniesieniu do obszarów realizacji projektu finansowanego lub współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych (szczegółowe regulacje w tym zakresie zawiera Zarządzenie Nr 22/19 z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie przygotowania oraz sposobu realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych).

Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem

§ 6

1. Za funkcjonowanie oraz zapewnienie adekwatności, skuteczności i efektywności polityki zarządzania ryzykiem na Uniwersytecie odpowiada Rektor.
2. Za zarządzanie ryzykiem w ramach zadań i kompetencji powierzonych lub wynikających z przepisów prawa odpowiedzialni są właściciele ryzyka:
 - 1) na poziomie strategicznym –Rektor;
 - 2) na poziomie operacyjnym - kierownicy jednostek organizacyjnych;
 - 3) na poziomie projektu – kierownik projektu.
3. Rektor w zakresie zarządzania ryzykiem może w szczególności:
 - 1) zatwierdzać rejestr ryzyka strategicznego;
 - 2) zatwierdzać raport dotyczący ryzyka, rejestr ryzyka oraz ich aktualizacje;
 - 3) wprowadzać zmiany w zasadach i trybie funkcjonowania polityki zarządzania ryzykiem w Uniwersytecie;
 - 4) powołać komisję ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej.
4. Kierownicy jednostek organizacyjnych odpowiadają za zarządzanie ryzykiem na poziomie zadań i/lub celów poprzez:
 - 1) sporządzenie listy zadań i/lub celów do realizacji w zarządzanej jednostce organizacyjnej;
 - 2) identyfikację i określenie ryzyk istotnych dla osiągnięcia zadań i/lub celów w jednostce w organizacyjnej i przypisanie ich do określonego obszaru działalności Uniwersytetu;
 - 3) przeprowadzenie oceny istotności zidentyfikowanych ryzyk;
 - 4) zgłaszanie propozycji reakcji i działań zaradczych ograniczających istotność ryzyka do poziomu akceptowalnego;
 - 5) utworzenie i aktualizację rejestrów ryzyk w jednostce organizacyjnej,
 - 6) składanie informacji obejmujących identyfikację, ocenę ryzyk oraz proponowane działania zaradcze;
 - 7) zapewnienie wszystkim podległym pracownikom możliwości formalnego zgłaszania zmian w zakresie zidentyfikowanych przez nich ryzyk lub innych istotnych problemów;
 - 8) monitoring poziomu ryzyka, w tym funkcjonowania mechanizmów kontrolnych pod kątem ich adekwatności i skuteczności;
 - 9) projektowanie działań zaradczych w zakresie obszaru działalności jednostki organizacyjnej lub zgłaszanie bezpośrednio przełożonemu pisemnych propozycji rozwiązań, które przyczynią się do ograniczenia ryzyka do poziomu akceptowalnego.

Podmioty wspierające zarządzanie ryzykiem

§ 7

1. Podmiotami wspierającymi zarządzanie ryzykiem na Uniwersytecie są: koordynator kontroli zarządczej, audytor wewnętrzny, komisja ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej i pracownicy Uniwersytetu.
2. Koordynator kontroli zarządczej wspiera zarządzanie ryzykiem na Uniwersytecie w szczególności poprzez:
 - 1) koordynację działań w zakresie zarządzania ryzykiem;
 - 2) opracowywanie projektu zbiorczego rejestru ryzyk;
 - 3) opracowywanie na potrzeby Rektora dodatkowych informacji dotyczących zarządzania ryzykiem na Uniwersytecie;
 - 4) monitorowanie i aktualizację polityki zarządzania ryzykiem;
 - 5) szkolenia i rozwój wiedzy z zakresu zarządzania ryzykiem.
3. Audytor wewnętrzny wspiera zarządzanie ryzykiem na Uniwersytecie w szczególności poprzez:
 - 1) identyfikację i ocenę ryzyka w ramach prowadzonego audytu wewnętrznego;
 - 2) ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności polityki zarządzania ryzykiem na Uniwersytecie i przyczynianie się do jego usprawnienia.
4. Komisja ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej wspiera zarządzanie ryzykiem na Uniwersytecie w szczególności poprzez:
 - 1) analizę projektu rejestru ryzyk przygotowanego przez koordynatora kontroli zarządczej;
 - 2) dokonywanie zmian w przygotowanym projekcie rejestru ryzyk zidentyfikowanych przez jednostki organizacyjne, w szczególności w zakresie istotności ryzyka;
 - 3) propozycję poziomu ryzyka akceptowalnego w odniesieniu do ryzyk zidentyfikowanych dla obszarów działalności Uniwersytetu i jednostek organizacyjnych, w szczególności w przypadku gdy istnieją trudności lub ograniczenia w przeciwdziałaniu ryzyku, a koszty działań zaradczych mogą przekroczyć przewidywane korzyści;
 - 4) wypracowanie stanowiska w zakresie propozycji działań dla ryzyka średniego i kluczowego, które mają zmniejszyć istotność ryzyk do akceptowalnego poziomu;
 - 5) monitorowanie działań podjętych przez jednostki organizacyjne w zakresie ograniczania średniego i kluczowego ryzyka;
 - 6) przygotowanie dla Rektora przynajmniej raz w roku raportu opisującego prace i wnioski dotyczące analizy ryzyka.
5. Pracownicy Uniwersytetu w zakresie powierzonych zadań są w szczególności zobowiązani do informowania przełożonego o wszelkich zdarzeniach, które mogą doprowadzić do wystąpienia negatywnych skutków w działalności Uniwersytetu, w tym o istotnych zmianach zidentyfikowanego ryzyka lub o potencjalnych nowych ryzykach.
6. Podmioty wymienione w ust. 1 nie mogą przejmować od właścicieli ryzyka odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem.

Zasady funkcjonowania Komisji ds. oceny ryzyka

§ 8

1. Rektor może powołać Komisję ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej (zwanej dalej Komisją) oraz wskazać jej przewodniczącego.
2. Komisja jest organem doradczym Rektora w ramach realizowanej polityki zarządzania ryzykiem w obszarze kontroli zarządczej.
3. Komisja składa się z co najmniej 5 członków. W posiedzeniach Komisji z głosem doradczym uczestniczy audytor wewnętrzny Uniwersytetu.
4. Przewodniczący Komisji może zapraszać na posiedzenia Komisji przedstawicieli władz Uniwersytetu, dyrektorów, kierowników jednostek organizacyjnych lub ekspertów.
5. Zadania Komisji zostały określone w § 7 ust. 4.

Identyfikacja, ocena i reakcja na ryzyka

§ 9

1. Na poziomie operacyjnym właściciel ryzyka dokonuje identyfikacji i oceny ryzyka, które może oddziaływać na realizację zadań i/lub osiągnięcie celów.
2. Identyfikacja ryzyka projektu finansowanego lub współfinansowanego ze źródeł zewnętrznych odbywa się na etapie wnioskowania i realizacji projektu zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.
3. Postępowanie przy identyfikowaniu i ocenie ryzyka polega na wykonaniu następujących kolejno po sobie czynności:
 - 1) ustaleniu listy najważniejszych zadań/celów do realizacji w jednostce organizacyjnej Uczelni uwzględniając w szczególności zadania i cele jednostki wynikające ze Statutu Uczelni, Regulaminu Organizacyjnego oraz Strategii Rozwoju Uniwersytetu;
 - 2) zidentyfikowaniu i oszacowaniu ryzyka w stosunku do celu/zadania określonego dla jednostki organizacyjnej w określonym obszarze działalności Uniwersytetu przy wykorzystaniu „Karty rejestru ryzyk” stanowiącego załącznik nr 1;
 - 3) przeanalizowaniu każdego zidentyfikowanego ryzyka, w celu oszacowania istotności ryzyka poprzez określenie:
 - a) prawdopodobieństwa jego wystąpienia;
 - b) wpływu jaki będzie miało ewentualne wystąpienie ryzyka na realizację celów i/lub zadań.Zasady punktacji stosowanej do oszacowania prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i siły jego wpływu (skutków) zostały zawarte w załączniku nr 2.
4. Dla każdego zidentyfikowanego i oszacowanego poziomu ryzyka kierownik jednostki organizacyjnej wskazuje jedną z poniższych reakcji na ryzyko:
 - 1) akceptację – oznacza, że nie podejmuje żadnych działań zaradczych, ale rozumie ewentualne skutki zdarzenia i świadomie godzi się na nie (np. możliwość przeciwdziałania jest ograniczona lub koszt przeciwdziałania przewyższa potencjalne korzyści);
 - 2) dzielenie się – częściowe lub całkowite przeniesienie ryzyka na inny podmiot;
 - 3) unikanie - niepodejmowanie lub zaprzestanie działania narażającego na ryzyko;
 - 4) działanie – podjęcie działań, które mają doprowadzić do likwidacji lub ograniczenia ryzyka.
5. W przypadku gdy istnieją trudności lub ograniczenia w przeciwdziałaniu ryzyku lub koszty działań zaradczych mogą przekroczyć przewidywane korzyści, działania te mogą polegać na tolerowaniu ryzyka.
6. W Uczelni zostają określone trzy poziomy istotności ryzyka: ryzyko niskie, ryzyko średnie, ryzyko kluczowe, które wyznaczają określone sposoby reakcji – załącznik nr 3 Istotność ryzyka i sposoby reakcji na ryzyko.
7. W stosunku do istotności ryzyka na poziomie średnim i kluczowym należy przeprowadzić szczegółową analizę, wskazując propozycje działań w zakresie jego ograniczenia.
8. Koordynator kontroli zarządczej opracowuje zbiorczy projekt rejestru zidentyfikowanych ryzyk w oparciu o przekazane przez kierowników jednostek organizacyjnych oraz pracowników zatrudnionych na samodzielnych stanowiskach cząstkowe rejestry ryzyk, który będzie podstawą do analizy ryzyka przez Komisję ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej.
9. Komisja dokonuje oceny zidentyfikowanych ryzyk pod kątem istotności dla osiągnięcia celów i/lub realizacji zadań przez jednostki organizacyjne i Uczelnię.
10. Oceniając prawdopodobieństwo wystąpienia danego zdarzenia Komisja powinna wziąć pod uwagę istniejące mechanizmy kontrolne, ich skuteczność i poziom zaawansowania oraz wypracowane wytyczne i kryteria oceny. Dokonując oceny wpływu (skutków), jakie dane ryzyko może wywołać, Komisja powinna wziąć pod uwagę wypracowane kryteria oceny uwzględniające między innymi skutki finansowe, jak i niefinansowe (np. organizacyjne, utrata reputacji).
11. Po określeniu poziomów istotności ryzyka Komisja sporządza listę/mapę ryzyka według poziomów (ryzyko wysokie, średnie, niskie) dla obszarów działalności Uniwersytetu i jednostek organizacyjnych. Dla ryzyka wysokiego wskazuje propozycje działań, które mają zmniejszyć dane ryzyko do akceptowalnego poziomu.

Monitorowanie ryzyka

§ 10

1. Monitorowanie ryzyka jest dokonywane systematycznie przez właściciela ryzyka.
2. Komisja ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej co najmniej raz w roku monitoruje działania podjęte przez jednostki organizacyjne w zakresie ograniczania średniego i kluczowego ryzyka.

Dokumentowanie zarządzania ryzykiem

§ 11

1. Zarządzanie ryzykiem jest dokumentowane przez kierowników jednostek organizacyjnych oraz pracowników na samodzielnych stanowiskach poprzez sporządzenie karty rejestru ryzyk w odniesieniu do poszczególnych jednostek organizacyjnych i obszarów działalności Uniwersytetu.
2. Dokumenty wymienione w ust. 1 są sporządzane w wersji elektronicznej i w dwóch egzemplarzach w wersji papierowej, z czego:
 - 1) jeden egzemplarz jest przechowywany przez właściciela ryzyka;
 - 2) drugi egzemplarz oraz wersja elektroniczna są przekazywane koordynatorowi kontroli zarządczej do dnia 15 stycznia każdego roku.
3. Koordynator kontroli zarządczej do 15 lutego każdego roku opracowuje zbiorczy projekt rejestru ryzyk, który jest przekazywany Komisji ds. oceny ryzyka w procesach kontroli zarządczej.
4. Komisja ds. oceny ryzyka sporządza i przedstawia Rektorowi przynajmniej raz w roku raport opisujący prace i wnioski dotyczące analizy ryzyka.

Aktualizacja polityki zarządzania ryzykiem

§ 12

Polityka zarządzania ryzykiem podlega corocznemu przeglądowi pod kątem skuteczności zarządzania ryzykiem na Uniwersytecie w celu jej ewentualnej aktualizacji.

§ 13

Kierowników jednostek organizacyjnych zobowiązuje do zapoznania z treścią niniejszego zarządzenia podległych pracowników.

§ 14

Traci moc § 4 Zarządzenia nr 38/10 z dnia 2 lipca 2010 roku Rektora Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach w sprawie funkcjonowania kontroli zarządczej oraz załącznik nr 2 do Zarządzenia.

§ 15

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

**Z upoważnienia Rektora
I Zastępcy Rektora**

prof. dr hab. Sławomir Smyczek